

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN,

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 betreffende de selectieve participatietoelagen leerling, wat betreft de algemene vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden
- **Definitieve goedkeuring**

Samenvatting

Dit besluit voorziet in een wijziging van de algemene vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden om recht te kunnen hebben op de selectieve participatietoelag.

Pleegkinderen hebben recht op een volledige selectieve participatietoelag, indien de pleegzorg langer dan één jaar onafgebroken duurt én ze gedurende die periode in hetzelfde pleeggezin verblijven. We passen die laatste voorwaarde aan: het pleeggezin hoeft in die periode niet één en hetzelfde gezin te zijn.

Leerlingen, die slachtoffer zijn van mensenhandel of mensensmokkel en/of leerlingen, die niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) zijn, erkend door de dienst Voogdij, hebben recht op de selectieve participatietoelag wanneer zij het recht hebben om voorlopig op het grondgebied te verblijven in het kader van een lopende verblijfsprocedure. We wijzigen de voorwaarde dat dit recht gebaseerd moet zijn op een attest van immatriculatie, waardoor nu ook -12-jarigen hun recht op een selectieve participatietoelag gematerialiseerd kunnen zien.

Bijlagen:

- het voorontwerp van besluit;
- het advies Raad van State van 9 juni 2022;

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Opgroeien

Inhoudelijk structurelement: Groeipakket

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingsadvies

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2022/138 van 15 april 2022.

Vorige beslissingen van de Vlaamse Regering

Het besluit werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juni 2022.

Advies Raad van State

De Raad van State heeft advies 71.655/1 gegeven op 9 juni 2022, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 3°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2. INHOUD

ALGEMENE TOELICHTING

Het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid bepaalt de toekenningsvoorwaarden voor de selectieve participatietoelagen leerling (artikel 24).

Alvorens recht te kunnen openen op deze toeslag dient de leerling of het kind de Belgische nationaliteit te bezitten. De leerling/kind van wie het bewijs niet wordt geleverd dat hij de Belgische nationaliteit bezit, dient toegelaten of gemachtigd te zijn om in het Rijk te verblijven of er zich te vestigen overeenkomstig de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. (artikel 24, eerste lid, 1°).

Het decreet van 27 april 2018 voorziet in een delegatie aan de Vlaamse Regering om algemene vrijstellingen op voormelde voorwaarde te bepalen (artikel 24, tweede lid).

Artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 'betreffende de selectieve participatietoelagen leerling' bepaalt deze algemene vrijstellingen. Voorliggend besluit wijzigt dit artikel.

Bestaande regeling

Overeenkomstig artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 hebben leerlingen in volgende situaties, in afwijking van artikel 24, eerste lid, 1° recht op de selectieve participatietoelage:

- een niet-begeleide minderjarige vreemdeling die op het grondgebied verblijft met een attest van immatriculatie;
- een pleegkind of pleeggast op voorwaarde dat het pleegkind of de pleeggast langer dan een jaar onafgebroken bij hetzelfde pleeggezin verblijft;
- de slachtoffers van mensenhandel of -smokkel, geattesteerd door een door de federale overheid erkend centrum dat gespecialiseerd is in het onthaal van slachtoffers van mensenhandel of van slachtoffers van mensensmokkel die op het grondgebied verblijven met een attest van immatriculatie.

Anderhalf jaar na de inwerkingtreding van het Groeipakket voerde het Agentschap Opgroeien regie samen met het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG) een evaluatie uit. Met deze evaluatie werd er nagegaan of de verschillende doelstellingen, die naar voren werden geschoven bij de invoering van het Groeipakketdecreet van 2018, bereikt. Op 14 juli 2021 nam het Vlaams parlement een resolutie aan waarin een aantal wijzigingen worden voorgesteld. Met dit besluit geven we onder meer gevolg aan de passage m.b.t. de rechten van minderjarigen die een attest van immatriculatie moeten kunnen voorleggen alvorens hun rechten te kunnen opnemen.

Pleegkind of pleeggast

Artikel 2, 3° van het BVR van 17 mei 2019 voorziet voor een kind dat minstens een jaar onafgebroken bij hetzelfde pleeggezin verblijft een afwijking op de voorwaarde om toegelaten of gemachtigd te zijn om in België te verblijven. Deze afwijking werd oorspronkelijk in het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap ingevoegd naar analogie met de toen reeds bestaande uitzondering op de financiële voorwaarden waarbij een

pleegkind of pleeggast dat langer dan één jaar onafgebroken in hetzelfde pleeggezin blijft recht heeft op de volledige schooltoeslagen (voorganger van de selectieve participatietoeslag) ongeacht de inkomsten van het pleeggezin.

Bij het decreet van 25 juni 2021 'tot wijziging van het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid en het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, wat de studiefinanciering van pleegkinderen en pleeggasten betreft (1)' werd m.b.t. voormelde uitzondering op de financiële voorwaarden voor kinderen in een pleeggezin reeds de voorwaarde dat het moet gaan om hetzelfde pleeggezin waarin het pleegkind of pleeggast langer dan één jaar onafgebroken blijft opgeheven. Om recht te hebben op een volledige selectieve participatietoeslag moet de pleegzorg wel nog altijd langer dan één jaar onafgebroken duren, maar het pleeggezin hoeft in die periode niet steeds hetzelfde te zijn.

Met het oog op het stimuleren om deel te nemen aan het Nederlandstalig onderwijs en het maximaal ondersteunen van de pleegouders bij het dragen van de onderwijskosten voorziet voorliggend besluit in een wijziging van artikel 2, 3°, van het BVR van 17 mei 2019 op basis waarvan een pleegkind of pleeggast recht heeft op selectieve participatietoeslag op voorwaarde dat het pleegkind of de pleeggast langer dan een jaar onafgebroken in een pleeggezin verblijft. Op deze manier blijft de continuïteit van het toekennen van de selectieve participatietoeslag gegarandeerd over schooljaren heen in situaties waarin het pleegkind of de pleeggast van pleeggezin verandert.

Niet-begeleide minderjarige vreemdelingen (NBMV) en slachtoffers van mensenhandel of -smokkel

Punt 1° van artikel 1 bepaalt bovendien dat een niet-begeleide minderjarige vreemdeling wordt geacht te voldoen aan de voorwaarde van toegelaten of gemachtigd verblijf indien hij het recht heeft om voorlopig op het grondgebied te verblijven in afwachting van de definitieve beslissing in verband met de verblijfsaanvraag. Om recht te kunnen geven op de selectieve participatietoeslag dient het kind minderjarig te zijn en dient het kind een niet-begeleide minderjarige vreemdeling te zijn waarvoor een voogd werd aangesteld door de dienst Voogdij.

Dit heeft tot gevolg dat het recht op de selectieve participatietoeslag wordt opengesteld voor de NBMV jonger dan twaalf jaar, alsook dat de voorwaarden om recht te geven als niet-begeleide minderjarige vreemdeling duidelijker worden afgebakend. Zie infra voor de toelichting met betrekking tot de verblijfsprocedure.

Onder een NBMV wordt verstaan iedere persoon die ofwel beantwoordt aan de voorwaarden bedoeld in artikel 5 ofwel de voorwaarden bedoeld in artikel 5/1 van de Voogdijwet (Titel XIII, hoofdstuk VI, van de programmawet (I) van 24 december 2002) en waarvoor een voogd werd aangewezen.

De voorwaarden, van artikel 5 van de Voogdijwet, voor een persoon die onderdaan is van een land dat geen lid is van de Europese Economische Ruimte zijn:

- jonger dan achttien jaar oud zijn;
- niet begeleid zijn door een persoon die het ouderlijk gezag of de voogdij over hem uitoefent op grond van de wet die van toepassing is overeenkomstig artikel 35 van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht;
- onderdaan zijn van een land dat geen lid is van de Europese Economische Ruimte;
- én in één van de volgende situaties verkeren:
 - ofwel de erkenning van de hoedanigheid van vluchteling hebben aangevraagd;
 - ofwel niet voldoen aan de voorwaarden inzake toegang tot en verblijf op het grondgebied vastgesteld in de wetten betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

De voorwaarden, van artikel 5/1 van de Voogdijwet, voor een persoon die onderdaan is van een land dat lid is van de Europese Economische Ruimte of Zwitserland zijn:

- jonger dan achttien jaar oud zijn;

- onderdaan zijn van een land dat lid is van de Europese Economische Ruimte of Zwitserland;
- niet begeleid zijn door een person die het ouderlijk gezag of de voogdij over hem uitoefent op grond van de wet die van toepassing is overeenkomstig artikel 35 van de wet van 16 juli 2004 houdende het Wetboek van internationaal privaatrecht;
- niet in het bezit zijn van een gelegaliseerd document waaruit blijkt dat de persoon die het ouderlijk gezag of de voogdij uitoefent de toestemming heeft gegeven om te reizen en te verblijven in België;
- niet ingeschreven zijn in een bevolkingsregister;
- én in één van de volgende situaties verkeren:
 - ofwel een aanvraag voor een tijdelijke verblijfstitel ingediend hebben op grond van artikel 61/2, §2, tweede lid, van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen;
 - ofwel zich in een kwetsbare situaties bevinden.

Punt 1° van artikel 1 bepaalt dat het kind dat slachtoffer is van mensenhandel of -smokkel, in de zin van titel II, hoofdstuk IV van de wet van 15 december 1980, geattesteerd door een door de federale overheid erkend centrum dat gespecialiseerd is in het onthaal van slachtoffers van mensenhandel of -smokkel recht kan hebben op selectieve participatietoeslag, op voorwaarde dat het kind het recht heeft om voorlopig op het grondgebied te verblijven in afwachting van de definitieve beslissing in verband met de verblijfsaanvraag.

Bij het onderzoek naar de problematiek rond de niet-begeleide minderjarige vreemdeling werd vastgesteld dat voor de slachtoffers van mensenhandel of -smokkel jonger dan twaalf jaar dezelfde problematiek speelt.

Door een hiaat in de regelgeving kan een kind dat jonger dan twaalf jaar is en het slachtoffer is van mensenhandel of -smokkel of een NBMV is, momenteel niet voldoen aan de huidige voorwaarden van artikel 2 van het BVR van 17 mei 2019. Voor kinderen jonger dan twaalf jaar in een verblijfsprocedure worden er namelijk geen verblijfskaarten (of equivalent) afgeleverd.

Op verzoek kunnen ze wel in het bezit gesteld worden van een identiteitsbewijs. Dat document is echter geen verblijfsdocument dat het bewijs levert van verblijfsrecht. Een kind jonger dan twaalf jaar kan bijgevolg onmogelijk in het bezit zijn van een attest van immatriculatie, waardoor dit kind momenteel geen recht kan openen op de selectieve participatietoeslag.

Ten einde het recht op de selectieve participatietoeslag ook open te stellen voor deze kinderen jonger dan twaalf jaar, wordt op basis van dit besluit de voorwaarde opgelegd dat het kind het recht moet hebben om voorlopig op het grondgebied te verblijven in het kader van een lopende verblijfsprocedure, zijnde in afwachting van de definitieve beslissing in verband met de verblijfsaanvraag, en wordt niet langer een attest van immatriculatie vereist.

Door de koppeling te leggen met het voorlopig verblijfsrecht en de lopende verblijfsprocedure zullen ook -12-jarige kinderen in aanmerking kunnen komen om recht te hebben op de selectieve participatietoeslag.

Is de procedure reeds afgelopen op het ijkmoment, en is er op dat moment geen positieve beslissing m.b.t. het verblijfsrecht, dan zal er geen recht zijn. (Indien er na afloop van de verblijfsprocedure een verblijfsrecht wordt toegekend, zal er recht zijn op basis van artikel 24, eerste lid, 1°, van het decreet van 27 april 2018 tot regeling van de toelagen in het kader van het gezinsbeleid.)

Door te verwijzen naar de voorwaarde dat het kind een voorlopig verblijfsrecht dient te hebben in afwachting van de definitieve beslissing in verband met de verblijfsaanvraag, wordt verduidelijkt dat het recht om voorlopig op het grondgebied te verblijven in het kader van een lopende procedure, zowel de verblijfsaanvraag als de behandeling in beroep (in bepaalde gevallen) inhoudt.

Voorliggende wijziging heeft tot gevolg dat het huidige hiaat voor de -12-jarige slachtoffers van mensenhandel of -smokkel en de -12-jarige NBMV wordt verholpen en ook -12-jarigen recht kunnen geven als slachtoffer van mensenhandel of -smokkel of als niet-begeleide minderjarigen wanneer ze in een verblijfsprocedure zitten en een voorlopig recht hebben om op het grondgebied te verblijven.

Het niet bezitten van een attest van immatriculatie betekent niet dat er geen verblijfsprocedure lopende is. Dit betreft een administratief probleem, buiten het Groeipakket, dat we op basis van voorliggende wijziging willen overbruggen. Bovendien zal door de zuivere koppeling aan het voorlopig verblijfsrecht tijdens de verblijfsprocedure het recht van deze kinderen stoppen zodra deze niet langer in een verblijfsprocedure zit en geen verblijfsrecht krijgt toegekend, ook al loopt bijvoorbeeld voor de NBMV de voogdij nog door en is de minderjarige nog in het bezit van een attest van immatriculatie. Het kan namelijk gebeuren dat een attest van immatriculatie nog geldig is na het aflopen van de verblijfsprocedure, waardoor de NBMV op basis van huidige regelgeving langer recht zou hebben op selectieve participatietoelage dan bedoeld.

Een attest van immatriculatie is louter een indicatie dat deze kinderen in een verblijfsprocedure zitten. Vanuit het dossierbeheer is deze informatie m.b.t. de verblijfsprocedure ook beschikbaar op basis van consultatie van de authentieke bronnen, zijnde de bevolkingsregisters en het wachtregister.

Om dit punt uit de resolutie van het Vlaams Parlement naar aanleiding van de evaluatie van het Groeipakket, met name “ervoor te zorgen dat voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen tijdens de procedure ook een attest van de voogdijdienst of voogd het recht op gezinsbijslagen en schooltoelage kan openen voor de voogd” uit te voeren hebben we eerder ons MB van 13 maart 2019 ‘houdende de nadere regels over de diverse hoedanigheden van het rechtgevend kind en betreffende de vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden voor de gezinsbijslagen, de startbedragen geboorte en adoptie en de universele participatietoelagen’ gewijzigd (inwerking 1 april 2022) en wijzigen we nu het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 ‘betreffende de selectieve participatietoelagen leerling’ aanpassen.

Wat het MB gezinsbijslagen betreft, is het attest immatriculatie geschrapt en vervangen door lopende verblijfsprocedure én voogd, zodat dus ook -12-jarigen hun recht op Groeipakket kunnen doen gelden. Wat inwerkingtreding betreft, is het volgende bepaald: “Dit besluit zal in werking treden op 1 april 2022. Gelet op het hiaat in de regelgeving waardoor de niet-begeleide minderjarige en het slachtoffer van mensenhandel of -smokkel jonger dan 12 jaar oud niet in de mogelijkheid was de oorspronkelijke voorwaarden te bewijzen, zal voor deze categorie de wijziging uitwerking hebben met ingang van 1 januari 2019 zodat zij alsnog een recht kunnen openen op de gezinsbijslagen.”

Voor schooltoelage passen we dezelfde logica toe. We voorzien enkel voor deze groep retroactiviteit omdat deze -12-jarige kinderen in de materiële onmogelijkheid waren om zijn rechten uit te voeren.

Inwerkingtreding

Dit besluit zal in werking treden op 31 augustus 2022 en zal pas toegepast kunnen worden voor de toekenning van de selectieve participatietoelagen vanaf het schooljaar 2022-2023. Gelet op het hiaat in de regelgeving waardoor de niet-begeleide minderjarige en het slachtoffer van mensenhandel of -smokkel jonger dan 12 jaar oud niet in de mogelijkheid was de oorspronkelijke voorwaarden te bewijzen, zal voor deze categorie de wijziging uitwerking hebben met ingang van 1 september 2019 (vanaf schooljaar 2019-2020) zodat zij alsnog een recht kunnen openen op de selectieve participatietoelage.

Rechtsgrond

Artikel van voorliggend ontwerpbesluit	Rechtsgrond
Art. 1.	Artikel 24, tweede lid, van het decreet van 27 april 2018
Art. 2.	Inwerkingtreding

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende regelgeving bevat drie bepalingen:

- Niet-begeleide minderjarigen (NBMV) van minder dan 12 jaar zullen recht krijgen op selectieve participatietoeslag (schooltoeslag) indien ze recht hebben om voorlopig op het grondgebied te verblijven, en dit tijdens hun verblijfsprocedure in afwachting van de definitieve beslissing rond de verblijfsaanvraag. Daarbij wordt een attest van de Dienst Voogdij aanzien als het bewijs van het statuut van NBMV.
- Het recht op schooltoeslag tijdens de verblijfsprocedure zal eveneens gelden voor kinderen die het slachtoffer zijn van mensenhandel of -smokkel.
- Kinderen die niet toegelaten of gemachtigd zijn in België te verblijven, maar wel langer dan een jaar onafgebroken in een pleeggezin verblijven, hebben recht op de schooltoeslag.

In budgettair opzicht zal enkel de eerstgenoemde bepaling (NBMV) een zichtbaar budgettair effect hebben. Op basis van ervaringen uit het dossierbeheer van de afgelopen 3 jaar kan worden gesteld dat het aantal dossiers uit de twee overige bepalingen erg beperkt is. De financiële impact van deze bepalingen is te verwaarlozen.

Recht op schooltoeslag voor NBMV

Aangezien de -12jarige NBMV tot op vandaag moeilijk recht konden openen op Groeipakket door het ontbreken van een AI, betekent het BVR een rechtzetting, want ze hadden hier altijd al recht op. Hun aantal wordt ingeschat op basis van de statistieken van de Dienst Voogdij. Op basis van de gepubliceerde cijfers is rekening gehouden met de volgende aantallen:

- Jaarlijks zijn er gemiddeld 254 -12jarige NBMV die een voogd krijgen aangesteld (cijfer voor heel België);
- De gemiddelde leeftijd van deze kinderen bedraagt 8,5 jaar bij aanstelling van de voogd;
- Verrekend naar een maandelijks gemiddelde en naar het Vlaams Gewest (aandeel van 60%) zou dit om 12,7 NBMV van minder dan 12 jaar gaan.

Op basis van bovenstaande gegevens kan worden berekend dat er door de voorliggende wijziging in de regelgeving structureel iets meer dan 500 kinderen extra schooltoeslag zullen ontvangen. Dit extra aantal wordt stelselmatig opgebouwd vanaf schooljaar 2019-2020 (retroactief) en zal 'op kruissnelheid' zijn tegen 2022 (schooljaar 2022-2023). Bij de budgettaire raming is ervan uitgegaan dat deze kinderen de maximale toeslag ontvangen voor het lager onderwijs (op basis van de gemiddelde leeftijd gaan we ervan uit dat deze in het lager onderwijs terechtkomen). Voorgaande leidt tot de volgende extra toekenningen per schooljaar:

- Schooljaar 2019-2020 (rechtsjaar 2019): 25 KEUR
- Schooljaar 2020-2021 (rechtsjaar 2020): 64 KEUR

- Schooljaar 2021-2022 (rechtsjaar 2021): 102 KEUR
- Schooljaar 2022-2023 (rechtsjaar 2022): 135 KEUR

Vanaf rechtsjaar 2023 is het bedrag aan extra toekenningen volgens het simulatiemodel constant. De extra toekenningen voor de schooljaren 2019-2020 tot en met 2021-2022 zijn retroactieve toekenningen en zullen dus de vorm aannemen van regularisaties (voor een totaalbedrag van 191 KEUR). Om de rechten zoveel mogelijk toe te wijzen aan de juiste budgetjaren, werden deze kosten van de regularisaties via provisionering reeds ten laste genomen van budgetjaar 2021 (bij de eindafrekening 2021). Vanaf schooljaar 2022-2023 worden de kosten (135 KEUR) ten laste genomen van het overeenkomstige budgetjaar.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën met referentienummer IF/22/1393 werd verleend op 14 april 2022

Met toepassing van artikel 31 §1 van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, vereist.

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd verleend op 7 juni 2022.

B. ESR-TOETS

Voorliggend ontwerp van besluit dient niet te worden onderworpen aan een ESR toets.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de bestuurszaken, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- 1 personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet;
 - 2 werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven van de lokale of provinciale besturen;
 - 3 investeringen en schulden: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
 - 4 ontvangsten: het voorstel heeft geen bijkomende ontvangsten als gevolg.
- Conclusie:** het voorstel heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na definitieve goedkeuring wordt dit besluit bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 betreffende de selectieve participatietoelagen leerling, wat betreft de algemene vrijstellingen van de toekenningsvoorwaarden;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering in extenso te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS